

Ο ΦΙΛΟΣ

Τ Η Σ

ΝΕΟΛΑΙΑΣ,

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Δ΄.

Τεύχος Γ΄.

Ζάκυνθος 1860.

Μάιος.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΙ

περί τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης.

(Συνέχεια).

Ἡ φυσικὴ ὅμως τοῦ ἀνθρώπου κλίσις εἰς τὴν μεταβολὴν μήτ' ἐν-
τρέπεται μήτε δυσωπεῖται τοιαῦτα ἐμφράγματα. Κατ' ἀρχὰς, ἐν ὅ-
σῳ ἔτι εἶναι ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν οἱ παραβαίνοντες τοὺς κανόνας, αἱ
παραβάσεις ὀνομάζονται ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς καὶ φύλακας τῆς ὀρθῆς
Γραμματικῆς, Νεωτερισμοί, ἢ Σολοικισμοί. Καθ' ὅσον ὅμως πολλαπλα-
σιάζονται οἱ παραβάται, συμβαίνει τὸ ἐναντίον, ἐὰν τὸ ἔθνος σώζῃ
ἔτι μέρος τῆς ἀρχαίας του δόξης, ἢ καὶ τὴν αὐξήσῃ, ἡγουν γίνονται
οὗτοι νομοθέται τῆς γλώσσης· καὶ τῶν ὀπαδῶν τῆς παλαιᾶς Γραμ-
ματικῆς, τῶν ὁποίων ἀναλόγως ὁ ἀριθμὸς ἐλαττοῦται, αἱ χρήσεις ὀ-
νομάζονται κατ' ἀρχὰς μὲ συστολήν, Ἀρχαϊσμοί, ἔπειτα τολμηρότε-
ρον, Σολοικοφάνειαι, καὶ τέλος καθαρά, Σολοικισμοί. Τοῦτο, ἀν καὶ
παραδοξοφανές, εἶναι ὅμως ὁμοίωτατον μ' ὅτι συμβαίνει εἰς τὴν πο-
λιτικὴν κατάστασιν τῶν ἀνθρώπων. Παράνομος ὀνομάζεται ὅστις πα-
ραβαίνει τοὺς καθεστηκότας νόμους τῆς πολιτείας· ἀλλ' ὅταν ἡ πο-
λιτεία ἀλλάξῃ, καὶ μεταβῇ, φέρ' εἰπεῖν, ἀπὸ Δημοκρατίαν εἰς Ἀρι-
στοκρατίαν, ἢ καὶ ἀπὸ ταύτην εἰς Μοναρχίαν, τότε ὁ παράνομος καὶ
ὁ ἔννομος τῆς προλαβούσης πολιτείας παύουσι νὰ ἦναι τοιοῦτοι, ἐὰν

ὁ πρῶτος φυλάττη, καὶ ὁ δεύτερος παραβαίνει τοὺς νόμους τῆς παρῴσης.

Συμπεραίνεται ἀπὸ τὰ προειρημένα, ὅτι κατὰ διαφοροὺς περιόδους, ἢ ἐποχὰς χρόνου, τὸ αὐτὸ ἔθνος ἔχει διάφορον Γραμματικὴν, ἢ ἄλλο διάφορον τρόπον τοῦ λαλεῖν καὶ γράφειν τὴν γλῶσσάν του. Ἀκολουθεῖ καὶ συνεχίζεται ἡ τοιαύτη μεταβολή, ἕως οὐ νὰ βαρβαρωθῇ παντάπασι τὸ ἔθνος· καὶ τότε ἡ γλῶσσά του γίνεται τόσο ἀλλόκοτος καὶ παρηλλαγμένη, τόσο ἐναντία εἰς τοὺς κανόνας τῆς παλαιᾶς Γραμματικῆς, μὲ τόσας ἀνωμαλίας ἀσχημισμένη, ὥστε μήτε τὴν παλαιὰν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ ἀναλάβῃ, διότι ἐμακρύνθη πολὺ ἀπ' αὐτήν, μήτε νῆαν ἄλλην νὰ κάμῃ, διὰ τοῦτο, ὅτι ἡ δὲν ἔμειναν ὀλίγοτελα πεπαιδευμένοι ἄνδρες εἰς τὸ γένος, ἢ κατὰ πολλὰ ὀλιγώτεροι τὸν ἀριθμὸν παρὰ νὰ κατασταθῶσι νομοθέται νέας γλώσσης.

Οἱ πολλὰ ὀλίγοι πεπαιδευμένοι οὗτοι δὲν ἔλαβον τὴν τύχην νὰ λέγονται τοιοῦτοι, πλὴν διότι καταγίνονται εἰς τὴν μάθησιν τῆς ἀρχαίας γλώσσης καὶ Γραμματικῆς, καὶ κερδαίνουν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παλαιῶν λογίων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους καὶ φρόνησιν περισσοτέραν, καὶ παρὰ τοὺς ἄλλους ἦθη χρηστότερα. Διὰ νὰ μαθάνωσιν αὐτοὶ, καὶ νὰ μαθητεύωσιν ἄλλους τὴν προγονικὴν γλῶσσαν, εἶχον χρεῖαν ἀπὸ συλλογῆν τῶν κανόνων τῆς γλώσσης. Ἄν δὲν ἐσώζετο τοιαύτη συλλογὴ ἀπὸ ἀρχαιοτέρους ἄλλους, ἔπρεπε νὰ τὴν κάμωσιν αὐτοὶ· καὶ ἐντεῦθεν ἐγεννήθησαν αἱ διάφοροι Γραμματικαί.

Νὰ τὸ ἐκφωνήσω; ἢ μέλλω νὰ δυσαρεστήσω εἰς πολλοὺς; Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εὐαρεστήσω ἐγὼ εἰς τὴν συνείδησίν μου, ἐάν σιωπήσω ὅ,τι γνωρίζω ὠφέλιμον εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους μου; Ὅλοι αἱ Γραμματικαὶ αὗται, καὶ περισσότερον ὅσαι ἐσυντάχθησαν μικρὸν πρὸ τῆς ἀλώσεως καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ δὲν ἔπαυσαν μέχρι τοῦ νῦν νὰ συντάττωνται, ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον τρία σφάλματα, ἵκανὰ ν' ἀπομακρύνωσι τοὺς νέους ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, κάμνουςαι τὴν μάθησιν αὐτῆς ἀσυγκρίτως δυσκολωτέραν ἀφ' ὅ,τι εἶναι τῆ ἀληθείᾳ. Καὶ μὴν ἀπορήσῃ τις, πῶς ἄνθρωποι πεπαιδευμένοι, ἤγουν τὸ ὑγιέστερον μέρος τοῦ ἔθνους, ἐσύνταξαν Γραμματικὰς ἀνεπιτηδείας νὰ δώσωσι παιδείαν εἰς ἄλλους; Ὅταν ἡ νόσος κατέχη τὴν κρᾶσιν τοῦ σώματος, τότε καὶ τὸ ὑγιὲς μέλος μετέχει ὅπως δῆποτε τῆς κοινῆς ἀσθενείας, καὶ δὲν λέγεται ὑγιὲς, εἰ μὴ σχετικῶς πρὸς τὰ σαπνημένα παντάπασι μέλη. Ὁ λόγιος τοῦ βαρβαρωθέντος ἔθνους δὲν ὁμοιάζει τὸν λόγιον τοῦ σοφοῦ ἔθνους. Τοῦτον δύνασαι νὰ παραβάλης μὲ λαμπρὸν φανὸν περικυκλωμένον πανταχόθεν ἀπὸ μικρὰ ἀλλὰ φῶτα ἀναρίθμητα ἐ-

καῖνον, μὲ λυχνάριον ἀσθενές, πιεζόμενον ὀλόγυρα ἀπὸ πυκνοτάτην οὐμίχλην.

Σφάλμα πρῶτον, κοινὸν εἰς ὅλας τὰς Γραμματικὰς εἶναι, νὰ γράφονται Ἑλληνιστί οἱ κανόνες τῆς γλώσσης. Ἐάν καὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀνάγνωσις τῆς Γραμματικῆς ἦναι ἀπὸ τῆς φύσεως, πόσον φυσικὰ θέλει τὴν κρίνει ἀηδεστέραν ὁ ταλαίπωρος μαθητῆς, ὅταν τὴν ἀναγινώσκῃ εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν δὲν καταλαμβάνει, καὶ τὸ χειρότερον, ὅταν ἀναγκάζεται καὶ νὰ τὴν ἐκστηθίσῃ; Ἄν εὐρίσκειται ἴσως κάποιος ἀπὸ μᾶς, ὅστις ἐλησμόνησεν ὅσας δυσκολίας, ὅσας ἀηδίας, κάμμειαν φορὰν καὶ ὅσας μαστιγώσεις (ἐπειδὴ τῆς ἀμαθίας εἶναι καὶ τοῦτο, νὰ σκεπάσῃ τὴν ἀδυναμίαν τῆς μὲ τῶν τυράννων τὴν βίαν) ἐδοκίμασεν εἰς τὴν νεότητά του, διὰ τῆς Γραμματικῆς τὴν μάθησιν, ἀς παρατηρήσῃ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ σοφὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη μαθάνουσι καὶ παραδίδουσιν ἄλλοι ἄλλων τὴν γλῶσσαν. Ὁ Γάλλος μαθάνει τοῦ Ἄγγλου τὴν γλῶσσαν εἰς Ἀγγλικὴν Γραμματικὴν, γραμμὴν Γαλλιστί· καὶ οὗτος πάλιν τοῦ Γάλλου εἰς Γαλλικὴν, γραμμὴν Ἀγγλιστί. Μὴ ἀμφισβῆσωμεν ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἰς Γραμματικὴν Λατινιστί γραμμὴν ἐδιδάσκοντο τῶν Ἑλλήνων τὴν γλῶσσαν (1).

Δεύτερον σφάλμα τῶν Γραμματικῶν εἶναι νὰ γράφονται διεξοδικώτατα. Ἡ Γραμματικὴ εἶναι τρόπον τινα τὸ κλειδίον τῆς γλώσσης· δὲν εἶναι αὕτη κυρίως ἡ διδάσκουσα τὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ἡ εἰσάγουσα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἐκ τῶν ὁποίων μανθάνεται ἡ γλῶσσα. Πρέπει λοιπὸν, κατὰ τὸ ἐπάγγελμά τις, νὰ ἦναι εἰσαγωγὴ συντομωτάτη, περιέχουσα τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ὀκτώ μερῶν τοῦ λόγου, ἢ καὶ νὰ ἦναι εἰς δύο Γραμματικὰς διηρημένη, τὴν μίαν διὰ τοὺς ἀρχαίους, τὴν ἄλλην, διὰ τοὺς ὅσοι ἔλαβον ἄν ὀλίγην εἰδῆσιν τῶν συνήθως παραδιδόμενων συγγραφέων. Ὅτι ἔκαμε ταύτην τὴν παρατήρησιν καὶ ὁ Θεόδωρος, φαίνεται ἀπὸ τῆς Γραμματικῆς αὐτοῦ τὰ δύο πρῶτα βιβλία, τὰ ὁποῖα εἶναι δύο ὀλόκληραι Γραμματικαί· ἐκθέτει καὶ εἰς τὰς δύο τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου, μὲ μεγάλην συντομίαν εἰς τὴν πρώτην, δεξικώτερον εἰς τὴν δευτέραν. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο δυνατόν εἶναι νὰ κάμῃ τις ἐτι συντομωτέραν τὴν πρώτην, μεταθέτων ἐξ αὐτῆς πολλὰ εἰς τὴν δευτέραν, ἥτις ἔπρεπε νὰ ἦναι πλατυτέρα. Ἐάν ἔλεγα τώρα ποῖα πρέπει ν' ἀφαιρηθῶσι, ποῖα νὰ προστεθῶσιν, ἤθελα πέσει εἰς ἀπεραντολογίαν τόσο ἀηδεστέραν, ὅσον οἱ διδάσκαλοι (λέγω τοὺς φιλοσόφους καὶ παρατηρητὰς διδασκάλους), ἀσχολούμενοι καθ' ἡμέραν εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς παραδόσεως, τῆς ὁποίας ἐγὼ δὲν ἔχω παρὰ τὴν θεωρίαν, εἶναι ἀσυγκρίτως ἱκα-

(1) Τοιαύτην τρόπον τινα εἶναι ἡ ἐπισημασμένη Γραμματικὴ τοῦ Μακροβίου.

νώτεροι να διακρίνωσι τὸ συμφέρον ἀπὸ τὸ ἀνωφελές, καὶ τοῦτο πάλιν ἀπὸ τὸ βλαβερὸν, ἐὰν ἀπὸ τὴν παιδείαν τῶν νέων ὅ,τι δὲν ὠφελεῖ, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξορίζεται ὡς βλάβος πρόξενον.

Ἰσως ὁμως δὲν ἤθελον εἶσθαι περιττὸν νὰ φέρω παράδειγμα τοῦ λεγομένου ἐν μόνον τοῦτο. Ἡ πρώτη Γραμματικὴ συντρέχει μὲ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ χρόνου, εἰς τὴν ὁποίαν παραδίδονται αἱ μονόστιχοι γνῶμαι τοῦ Χρυσολωρᾶ. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην,

Ἄνθρωπος χρῆστος χρῆστος οὐ μισοῖ ποτε,

εὐρίσκειται ὄνομα, ῥῆμα, Ἐπίρρημα, καὶ Σύνδεσμος. Αὐτὰ λοιπὸν, περὶ τῶν ὁποίων μέλλει καὶ ὁ διδάσκαλος νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, συμφέρει εἰς τὸν μαθητὴν νὰ γνωρίζῃ, διὰ τὸ ἀποκριθῆ ὅτι τὸ Χρῆστος κλίνεται κατὰ τὸ Λόγος, τὸ Μισοῖ κατὰ τὸ Ποιεῖ, κ. τ. λ. Ἀλλὰ τίς τίνα ἠρώτησε ποτὲ εἰς ταύτην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον, ποῖα φωνήεντα τοῦ προσηρμένου στίχου εἶναι μακρὰ, ποῖα βραχέα, καὶ ποῖα δίχρονα; Διὰ τί λοιπὸν ἡ πρώτη Γραμματικὴ περιέχει τὴν διαίρεσιν τῶν φωνηέντων εἰς ταῦτα, ὁπότεν μὴτ' αὐτῆ τῶν γραμμάτων ἡ διαίρεσις εἰς φωνήεντα καὶ σύμφωνα δὲν ἦναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν προσηρμένην περίοδον (1).

Ἐπειδὴ εἰς τὰς μονόστιχους ταύτας γνώμας δὲν εὐρίσκειται ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς, ἄρα γε δὲν ἦτον ὠφέλιμον νὰ μετατεθῶσιν οἱ δυϊκοὶ ἀριθμοὶ εἰς τὴν δευτέραν Γραμματικὴν; καὶ τί ἔβλαπτε νὰ δοκιμάσῃ καὶ τις τὴν τοιαύτην καινοτομίαν, φρικτὴν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ὅσοι δὲν τολμοῦν νὰ μετακινήσωσι τί ποτε καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ πλέον ἀδιάφορα πράγματα, ἀλλ' ὄχι παράδοξον εἰς ἐκείνους, ὅσοι καταγίνονται εἰς τὴν τελείωσιν τῶν πραγμάτων; Ἡ παράδοσις τῶν μαθημάτων εἶναι καὶ αὐτὴ ἐπιστήμη, καὶ νὰ τελειωθῆ δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ μετὰ πολλὰ πειράματα, μετὰ πολλὴν ἔρευναν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ὅσοι ἔλαμψαν τὴν ἔρευναν ταύτην, δὲν τοὺς λανθάνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος φυσικὰ, καὶ μάλιστα εἰς τὴν νεαρὰν αὐτοῦ ἡλικίαν, φεύγει καὶ μισοῖ τοὺς κόπους, ὅσων δὲν εἶναι προφανῆς ἡ ἀνάγκη, καὶ ψλαφητῆ, νὰ εἴπω οὕτως, ἡ ὠφέλεια. Τοὺς πρώτους ὀκτὼ ἢ καὶ δέκα μῆνας τῆς παραδόσεως, ὅταν ἐξαιρέσῃ ἀπὸ τὰ Ἄρθρα, Ὄνόματα, ῥήματα, Μετοχὰς, καὶ Ἀντωνυμίας, τὸν δυϊκὸν ἀριθμὸν, θέλει ἐλευθερώσει τὸν μαθητὴν ἀπὸ κόπον, ὅστις δὲν φέρει ἀκόμη οὐδεμίαν ὠφέλειαν, καὶ προξενήσει εἰς αὐτὸν, καὶ περισσώτερον καιρὸν, καὶ μεγαλητέραν εὐκολίαν, νὰ μάθῃ τὰ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα. (Ἀκολουθεῖ.)

(1) Ἀπ' οὗ ἔγραψα τὸ σχεδίασμα τοῦτο, μ' ἔτυχεν νὰ ἴδω τὴν Γραμματικὴν, ἐπιγραφομένην Τερψιθέαν, εἰς τὴν ὁποίαν παρετήρησα μὲ εὐχαρίστησιν ὅτι καὶ ἡ διαίρεσις τῶν γραμμάτων καὶ ἡ διαίρεσις τῶν φωνηέντων λείπεται κατ' ἀρχάς.

Εἰσαγωγὴ τῆς «Πτώσεως τῆς Κριμαίας».

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἄλλ' οὐδὲν, Ἰσως, ἐναργέστερα, ἀποδεικνύει τὸ ἀπατηλὸν καὶ πανούργον τῆς ῥωσικῆς διανοίας, παρὰ, ἡ ἰκανότης τοῦ νὰ σύρῃ μεθ' ἑαυτῆς τοσοῦτους τῶν Εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων, ὅσοι δύνανται νὰ τὴν συνδράμωσιν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς· οὐδὲ εἶναι τὸ τελευταῖον κατόρθωμα τῆς ῥωσικῆς πολιτικῆς, τὸ νὰ πολεμῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς οἱ κάτοικοι σχεδὸν πάσης χώρας. Ἡδυνάμεθα, εὐκόλως, νὰ φαντασθῶμεν ὅτι αἱ ἡμιθάρβαροι τῆς Ἀσίας φυλαὶ ἤθελαν ὑποκλίνει εἰς τὰ τεχνουργήματα αὐτῆς καὶ τὰς βραδιουργίας, ἀλλὰ μόλις δύναται τις νὰ πιστεῖσῃ ὅτι Εὐρωπαϊὸς τις πολιτικὸς ἠδύνατο νὰ ἐξαπατηθῆ ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ ὄργανόν τῆς. Ἐπέτυχεν ὁμως, καὶ, μονίμως, ἐγκαθιδρυθεῖσα ἤδη εἰς τὴν Βαλτικὴν, τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν Κασπίαν, τολμᾷ νὰ περιφρονῇ τὸν κόσμον εἰς τὰ ὄπλα, καὶ ταῦτα πάντα ἐγένοντο ἐν διαστήματι πεντήκοντα ἐτῶν.

Ἀναφέρει ἡ ἱστορία ὅμοιον παράδειγμα ἐπιτυχοῦς μεγαλείου; Καὶ νῦν, ὑποθέτοντες ὅτι ἡ Ῥωσσία ἤθελον εἶσθαι ἐχθρὸς παντὸς, σχεδὸν, Εὐρωπαϊκοῦ Κράτους, τοιοῦτος εἶναι ὁ ῥόυς τῶν πραγμάτων, ὥστε ἐκείνη ἡ δύναμις, ἥτις τόσον καλῶς γνωρίζει πῶς νὰ ἐχθρεύῃ τοὺς φίλους, δὲν εἴλει ζητήσει βοήθειαν ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Καὶ βεβαίως, ἐὰν αὕτη, διὰ τὰ συμφέροντά τῆς, ἐπέτυχεν νὰ σύρῃ μετὰ τῆς τὴν Αὐστρίαν καὶ Πρωσσίαν διανέμουσα μετ' αὐτῶν τὰ λάφυρα τῆς Πολλωνίας, ὑπάρχουσι, τὴν σήμερον, πλείστοι μονάρχαι, οἵτινες δὲν ἤθελον διστάσει νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς Τουρκίας. Μ' ὅλα δὲ ταῦτα, κατὰ τὸ παρὸν, ἐξέλομεν σκεφθῆ ἐπὶ τῆς μελλούσης τῶν ἐθνῶν εἰμαρμένης, καὶ διὰ τοῦ ἀνά χειρας τόμου, ἐξέλομεν ὑποδείξει τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, τίνι τρόπῳ ἡ Ῥωσσία ἐπέτυχεν τὴν κατοχὴν τῆς Κριμαίας. Καὶ ἐνῷ προσπαθοῦμεν ν' ἀναμιξῶμεν τὸ ἡδονικὸν μετὰ τοῦ διδακτικοῦ, ἐγχαράττοντες τὰ προϊόντα τῆς φαντασίας μας ἐπὶ τῶν μεγάλων τῆς ἱστορίας ἀληθειῶν, ἐξέλομεν φροντίσει ὥστε οὐδεὶς τῶν ἡρώων μας νὰ ἦναι φαντασιώδης, ἀλλ' ἅπαντες, πραγματικοὶ τοῦ δράματος ὑποκριταί, ὁποῖοι ἐφάνησαν, ὠμίλησαν, καὶ ἐξετέλεσαν τὸ μέρος των, καθ' ἣν περίοδον πραγματευόμεθα. Τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διηγήσει μνημονευόμενα γεγονότα καὶ αἱ σκιαγραφούμεναι σκηναὶ τείνουσι, πρὸς τοῦτοις, νὰ οἰκιστοποιήσωσι τὸν ἀναγνώστην μετὰ τῶν φυσικῶν ἰχνῶν καὶ τῆς γενικῆς ἐπόψεως μιᾶς χώρας, ἡ ὁποία, κατὰ τὰς ἐνεστῶσας στιγμὰς, χαιρεῖ μεγίστην πολιτικὴν σημαντικότητα.

Συγχρόνως δὲ, ὅλαι αἱ περὶ τοῦ χαρακτήρος, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῶν στρατιωτικῶν αὐτῶν γυμνασμάτων καὶ τῆς τακτικῆς τῶν νύξεις μας θέλουσιν ἐπιβεβαιωθῆ ὡς πισταὶ τῶν Τατάρων εἰκόνες ἐν τῇ τυχαίᾳ ταύτῃ τῆς ἱστορίας των περιόδῳ. Ἐγκαταλειμμένοι ὑπὸ τῆς Τουρκίας, ἅπαντας τοὺς Χριστιανούς ἔχοντες πολεμίους, καὶ παντάπασι ἀγνοοῦντες τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν τέχνην τῆς Δύσεως, ἢ πάλῃ τῆς δυστήνου ταύτης γενεᾶς κατὰ τῶν πειθαρχικῶν τῆς Ῥωσσίας ἐχθρῶν, διὰ πᾶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος νομίζει ἱερὸν—τὴν ἐστίαν αὐτοῦ, τὴν πατρίδα του, τὴν οἰκογένειάν του καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν ἰδίαν του ἐθνικότητα—παριστᾷ σειρὰν ῥομαντικῶν σκηνῶν ἀρκούντως ἀξιοσημειωτῶν ἄνευ τῶν φανταστικῶν τοῦ συγγραφέως εἰκόνων.

Καθὸ περιηγηταὶ ἐμάθομεν καὶ ἡμεῖς νὰ διακρίνωμεν καὶ ἐκτιμῶμεν τὸν χαρακτήρα τοῦ λαοῦ τούτου, συνδιαλεγόμενοι, ὡς ἐπράττομεν, μετὰ διαφόρων ἀνδρῶν, οἵτινες, καίτοι προεβηκότες τὴν ἡλικίαν, διεκρίθησαν ὅμως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Διελθόντες ὠσαύτως ὀλοκλήρους τὰς ὁποίας περιγράφομεν χώρας, ἐρανίσθημεν τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις καὶ ποιητικὰς ἰδιότητας. Οὕτως ὄθεν, ὅπως κάλλιον ἤρμοζε, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ἐπέμβωμεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἱστορίας μας, ἢ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ὑποκριτῶν μας, ἀκριβέστατα ἠκολούθησαμεν τὴν Ταταρικὴν φρασεολογίαν. Ἐάν δὲ, ὁ ἀναγνώστης νομίσῃ τοῦτο ὑπὲρ πολὺ τοπικόν, ἂς συλλογισθῆ ὅτι εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν Ἀσιανῶν. Καὶ πάλιν, ἐάν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἢ θρησκευτικῶν αὐτῶν φρονημάτων, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ ὅτι τὸ δόγμα ὑπὲρ ἐπρέσβευον ἦτον ὁ Ἰσλαμισμὸς ἐκ τοῦ ἐνός, καὶ ἡ ὀρθοδοξία ἐκ τοῦ ἄλλου. Ἐπίσης δὲ, ὀφείλει, κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, νὰ θαυμάζῃ τὰς ἀρετὰς τοῦ εὐσεβοῦς Μουσουλμάνου—τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ ὑπομονὴν ἐν καιρῷ ταλαιπωρίας, τὴν ὠραίαν ἀπλότητα τῶν δεήσεών του, τὴν ἀλήθειαν καὶ σοφίαν τῶν ῥησεῶν του, τὰ ὁποία ἐπωφελῶς καὶ ἀρμοδίως ἤθελεν ἐκπληροῖ ὁ παραδειγματικώτερος Χριστιανός.

Ἀνεξαιρέτως, ὅλοι οἱ χαρακτήρες, τοὺς ὁποίους ἐνταῦθα εἰσάγομεν, εἶναι ἱστορικοὶ, καὶ ἂν, εἰς ἓν ἢ δύο μέρη, ἀντικατεστήσαμεν πλαγὰ ὀνόματα, ἐπράξαμεν τοῦτο ὅπως διασέλλωνται οἱ ἀπόγονοί των—κύριοι παρ' ὧν ἐφιλοξενήθημεν κατὰ τὴν ἐν Κριμαίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ῥωσσικῆς Αὐτοκρατορίας περιήγησίν μας.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Αὐτοκράτειραν τῆς Ῥωσσίας Αἰκατερίνην Β', Ἰωσήφ τὸν Β' αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας, τὸν Τοῦρκον Σουλτάνον Ἀβδουλ-Μεζίτ, τὸν Πονιατούσκη, βασιλέα τῆς Πολλωνίας, τοὺς ἀντιπάλους Κᾶνς τῆς Κριμαίας, τὸν Σελίμ-Κιγέραϊ καὶ Κᾶχιν-γκεραϊ,

τὸν πρίγκηπα Ποτέμκιν, τὸν στρατηγὸν Σουβουρόφ, καὶ ἄλλους Ῥώσσοις ἀξιωματικοὺς καὶ Τατάρους ἀρχηγούς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὁ ἀναγνώστης βλέπει σημειωμένα, ὄλων τούτων οἱ χαρακτήρες ὀλονὲν διαγράφονται εἰς τὰς σελίδας τῆς ἀειπαθοῦς ἱστορίας. Καὶ ἂν παρεσῆσαμεν αὐτοὺς συνδιαλεγόμενους καὶ ἐκτελοῦντας τὸ μέρος των ἐν τῷ δράματι τῆς «Πώσεως τῆς Κριμαίας», ἐπειράθημεν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἐκάστου τὰς ιδιότητας ὧν ἕνεκα ἰσοθίως διεκρίθησαν, χωρὶς οὐδαμοῦ νὰ ἐξέλθωμεν τῶν ὁρίων τῆς μετριότητος. Πρὸς δε, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁ ἐντελῶς γινώσκων τὴν Ῥωσσικὴν ἱστορίαν ἀναγνώστης, θέλει δικαίως τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεπτομερειῶν μας ὡς πρὸς τὸ δολερὸν καὶ καταχθόνιον σχέδιον ὑπὲρ ἐπενοήσεν ἢ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ της Ποτέμκιν ἵνα ἐξολοθρεύσῃ τὴν Ταταρικὴν μοναρχίαν.

Ἡ τυχερὰ ζῶν τοῦ **Bey Mansour**, ἐνὸς τῶν κυριωτέρων ὑποκειμένων τοῦ συγγράμματός μας, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὴν μυστικότητα μεθ' ἧς ἡ Ῥωσσία καλύπτει τὰς πράξεις της ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὀλίγον ἔγεινε γνωστὴ ἐν Εὐρώπῃ. Ὅμως, ἐκ τῶν κατ' ἐκείνον τὸν πόλεμον Ῥωσσικῶν εἰδήσεων ἐν τῷ Καυκάσῳ καὶ τῇ Κριμταταρία, ὡς καὶ ἐκ τῶν πληροφοριῶν, ἂς ἐκ τουρκικῶν ἠρύσθημεν συγγραμμάτων, πειθόμεθα ὅτι οὗτος ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν παντὸς αἰῶνος ἢ τόπου. Πρὶν ἢ, αὐτός, διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του ὡς πολεμάρχου, καὶ διὰ τῆς εὐγλωττίας του ὡς ἱεροκῆρυξ, ὑψωθῆ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχεῖν τὰς Καυκασίους φυλάς, ἡ Ῥωσσία μόνη ἐμάχετο, καὶ τοσοῦτον θαυμασίως ἐπέτυχεν νὰ ἐγείρῃ φυλὴν κατὰ φυλῆς, ἀρχηγὸν κατὰ ἀρχηγού, ὥστε πᾶσα ἐλπίς περὶ συνδιαλλαγῆς μεταξὺ τῶν ἀρεινῶν, ἢ ἀποπειράς πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας των, ἐφαίνετο ἀδύνατος καὶ πρὸς τὸν πλέον εὐτολμον. Μάλιστα, οἱ κάτοικοι τοσοῦτον ἠγνούσαν τὰ πραγματικὰ τῆς Ῥωσσίας σχέδια, καὶ τόσον τυφλῶς ἀφωσιούοντο ὑπὲρ αὐτῆς, ὥστ' ἐμόχθουν, ἰδίαις χερσίν, οἰκοδομοῦντες τὰ φρούρια καὶ κατασκευάζοντες τὰς ὁδοὺς δι' ὧν ἡ Ῥωσσία ἐμελλε νὰ τοὺς αἰχμαλωτίσῃ. Περικυκλούμενος ὑπὸ φυλάρχων, τῶν μισθωτῶν τῆς Ῥωσσίας, καὶ καταδιωκόμενος ὑπ' ἐχθρῶν, οἵτινες, διελθόντες τὰ ὄρη, ἰχνηλάτησαν τὰ διαβήματά του μετὰ δολοφόνου ἐπιμονῆς, ὁ μεγάλθυμος οὗτος ἀνὴρ, μεθ' ὑπερφυσικῆς, σχεδὸν, καρτερίας, ἐπὶ τέλους, ἐπέτυχεν, διὰ τῆς δεινῆς εὐγλωττίας του, νὰ σχηματίσῃ ἔνωσιν μεταξύ τῶν διαμαχομένων ἀρχηγῶν τοῦ Λαγκάσταν, ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης ὅπου κατ' ἀρχὰς ἀπέκρουσε τὴν δύναμιν τῆς Ῥωσσίας, καταστρέφον τοὺς στρατοὺς της εἰς πᾶσαν, σχεδὸν, μάχην. Ἡ φήμη του διεδόθη, ἤδη, ἐν ἑκαρεῖ,

ἀπανταχοῦ τοῦ Καυκάσου, τῆς Κριμαίας, Τουρκίας καὶ Περσίας, ἕως οὗ τὸ ὄνομα τοῦ Μανσοῦρ, κατέστη οἰκεῖον μεταξὺ τῶν χωρῶν τοῦ λαοῦ τούτου ὡς ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ τοῦ Προφήτου Μωάμεθ. Πότε μὲν ἐδῶ, πότε δὲ ἐκεῖ, εἰς τὸν Καύκασον καὶ εἰς τὴν Κριμαίαν, εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὴν Περσίαν ἠδύνατό τις νὰ ἱδρᾷ αὐτὸν, μετὰ μεγάλης γοητείας, ἐλκύνοντα τοὺς κατοίκους τοὺς ὁποίους παρῶτρυνε νὰ ἐνωθῶσι, καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃ κηρύττοντα ἀνθίσασιν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ ἀπάντων. Τοιοῦτοτρόπως, ἐξομαλύνας τὴν ὁδὸν ἠτοίμασεν αὐτὴν διὰ τὸ λαμπρὸν σάδιον τοῦ διαδόχου τοῦ Σιαμῆλ Βεῖ, ὅστις, λίαν ἐπιτηδεῖως, πραγματοποιήσας τὰ σχέδιά του πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Καυκασίων φυλῶν ἐκ τῶν ὀνύχων τῆς Ῥωσσίας, ἐπαξίως ἀπέκτησε τοὺς τίτλους τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προκατόχου—Σουλτάνος, Ἀρχιεπίσκοπος, καὶ Πολεμικὸς-Προφήτης.

Ἀναλόγως τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δυνάμεων καὶ τῆς διανοητικῆς του ἀναπτύξεως, κατὰ τὴν εὐγλωττίαν του ὡς ἱεροκῆρυξ, ἴσως δὲ καὶ ὡς πολεμιστῆς, ὅταν ὑπομνησθῶμεν τὰς ὁποίας εἶχε νὰ ὑπερβάλῃ δυσκολίας, ὁ Βεῖ Μανσοῦρ ἦτο πολὺ ἀνώτερος τοῦ Σιαμῆλ—γεγονὸς ἐπιβεβαιούμενον ὑπὸ τε τῶν Ῥώσων καὶ Τούρκων συγγραφέων. Ἡ παρὰ τοῦ Σιαμῆλ γενομένη δημοσίευσίς ἀνεκτικωτέρου μωαμεθανικοῦ δόγματος ὀφείλεται εἰς τὸν πεφωτισμένον νοῦν τοῦ προκατόχου του, ὅστις, διὰ τοιοῦτου μέσου, ἠδυνήθη νὰ περισελῇ τὰς προλήψεις τῶν Καυκασίων, οἵτινες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰσέτι ἐναντιοῦνται κατὰ τινων τύπων καὶ ἐθιμοταξιῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, περίπτωσις, ἥτις, ἀναμφιβόλως, συνέτεινεν εἰς τὴν διαδοχὴν τῆς ἀποστολῆς του.

Ὁ κόσμος εἰσέτι ἀγνοεῖ τὸ πάτριον ἔδαφος τοῦ Βεῖ Μανσοῦρ. Οἱ Ῥῶσοι λέγουσιν ὅτι ἦτο στρατιώτης Πολλωνὸς καὶ ἐλειποτάκτης. Καὶ τοῦτο, ἐπὶ τῇ βάσει ὅτι ὠμίλει τὴν Πολλωνικὴν καὶ Ῥωσικὴν διάλεκτον μετ' αὐτοχθονικῆς εὐροίας, καὶ πρὸς τούτους, διότι ἐγίνωσκε τὰς διαφόρους τέχνας καὶ ἐπιστήμας τῆς Εὐρώπης—γνώσεις, τὰς ὁποίας, ἐνόμιζον, ὅτι οὐδεὶς Ἀσιανὸς ἤθελεν ἀποκτήσει, ἐὰν, ἐπὶ πολὺν χρόνον, δὲν εἶχε διατρίψῃ μετὰ τῶν δυτικῶν ἐθνῶν.

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη δὲν συνάδει πρὸς τὰς ὁποίας παρέχουσιν ἡμῖν πληροφορίας Τούρκοι Ἱστορικοὶ, παρὰ τῶν ὁποίων μανθάνομεν, ὅτι ὁ ἥρωας αὐτῶν ἦτον ὁ ἀπόγονος τοῦ Μανσοῦρ, τοῦ μεγάλου πολεμάρχου Σουλτάνου, ὅστις διόκησέ ποτε τὴν Περσίαν, Γεωργίαν, Ἀρμενίαν, καὶ τὰς παρακειμένας χώρας. Ἔστω ὅπως καὶ ἂν ὑποτεθῆ, ἡμεῖς, ἐν τῇ ἱστορίᾳ μας ταύτῃ ἠκολουθήσαμεν τῶν Ῥώσων τὴν γνώμην καθὼ βασιμωτέρα, καὶ τοῦτο πράξαντες, δὲν ἀπεμακρύν-

θημεν συνήθους παρὰ τοῖς Κοζάκοις πικραδόσεως, ὅτι αὐτὸς ἦτον ἀπόγονος τῶν Πιάστων, ἀρχαίων βασιλέων τῆς Πολλωνίας. Ὅπωςδὲ ποτε, ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ῥομαντικωτέρα, καὶ ὅ,τι εἶναι ἐτι πλέον σημαντικῶν, δὲν ἀναμειγνύεται μετὰ τῶν ἱστορικῶν λεπτομερειῶν τῆς Ε. Spencer.

Richmond, Αὐγουστος, 1854.

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ἐπαμεινώνδου Γ. Ἀννίου.)

ΠΛΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ.

(Ἐκ τοῦ P. DANIELLO BARTOLI).

Ὁ Ωκεανὸς, ὅστις ἐξῶ τοῦ στενοῦ τοῦ Γιβραλτάρ ἀπαντᾶται καὶ προχωρεῖ πρὸς μεσημβρίαν κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν παραλιῶν τῆς Ἀφρικῆς, τὸ πάλαι ἐνομισθῆ ἀπλευστος· ἐπειδὴ ὅστις εἶχε τολμήσει νὰ ἐπιχειρηθῆ τὴν διάβασιν, ἢ κατασυντριφθεὶς ὑπὸ τῶν τρικυμιῶν δὲν ἐπέσπερε ποτὲ πλέον νὰ φέρῃ περὶ τούτου πληροφορίας, ἢ μετὰ μικρὸν διάστημα, ἀνασπρωχθεὶς ὑφ' ὀρμητικῶν παλιρροϊῶν, εἶχεν ἀφαιρέσει τὴν ἐλπίδα ἐκ τῶν πλέον εὐτόλμων, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκ τῶν πλέον προθύμων τοῦ νὰ τὴν ἐπιχειρησθῶσι. Τὸ πρῶτον ἀνυπερβλητον ἀπάντημα εἰς τὴν ἀτελῆ καὶ σχεδὸν ἄπειρον τότε ναυτικὴν τέχνην ἦσαν αἱ ρίζαι τοῦ ὄρους Ἄτλαντος, αἵτινες ἐν τοῖς παραθαλασσίοις ὄρειοις τοῦ Βασιλείου τοῦ Μαρόκκου, προχωροῦσιν εἰς τὴν θάλασσαν μεθ' ἑνὸς περιφήμου ἀκρωτηρίου, κοινῶς ὀνομαζομένου—«Τὸ ἀκρωτήριον Νὸν»,—ἀποτροπαίου ἕνεκα τοσοῦτων ναυαγιῶν συμβασῶν ἐκεῖ ὑπὸ ἐνδόξων πρωρατῶν, ὥστε ἐνομιζέτο ἤδη ἐκβασίς ἀδύνατος νὰ πλεύσῃ τις ἐκεῖ πέρα καὶ νὰ μὴ συντριφθῆ, ἢ νὰ μὴ βυθισθῆ· πρὸ πάντων δὲ διέτρεχε μετὰ τῶν ναυτῶν τοιοῦτόν τι ρητόν· «chi passa il capo Non, o tornerà indietro, o non»· ὁ τὸ ἀκρωτήριον Νὸν διελθὼν, ἢ ἔξει ἐπιστρέφει, ἢ οὐχί.—Ὅταν ἐπὶ τέλους ὁ Θεὸς, ὁ ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας κεκλεισμένην κατέχων τὴν ἔξοδον πρὸς ἐκείνην τὴν ἄγνωστον θάλασσαν, εὐπρεσθήθῃ νὰ τὴν ἀνοίξῃ, πρὸ 200 σχεδὸν ἐτῶν, εἰς τὴν γενναίαν καὶ εὐτυχῆ εὐσέβειαν τοῦ βασιλόπαιδος Δὸν Ἀρρίγου, δουκὸς τοῦ Βίσκου καὶ πεμπτογεννήτου ἐκ τῶν ὀκτῶ νομίμων υἱῶν τοῦ Δὸν Ἰωάννου τοῦ Α', βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας, ἱππότης ὑψηλῶν καὶ μεγαλοτόλμων αἰσθημάτων, ὅσα δύναται νὰ κατέχῃ καρδία πρίγκηπος, οὐ μόνον ἐνδόξου ἕνεκα ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα βασιλικοῦ γένους.—Οὗτος ἀπὸ τῆς νεότητος αὐτοῦ φλεγόμενος ὑπὸ γενναίας τινὸς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ

ἐκτείνῃ τὸ κράτος τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς περᾶτων, πρῶτος πάντων ἐπεχείρησε τὴν ὅσα δύσκολον, τοσοῦτω μὲν χρι τῶν καιρῶν ἐκείνων κινδυνώδη θαλασσοπορίαν τῶν Ἰνδιῶν.—Καὶ ἐὰν ἐπὶ πλείονα τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν, καθ' ἃ ἐνησχολήθη εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ ἕως ἐκεῖ, ὅπου ὁ μέγας αὐτοῦ νοῦς ἐσχεδίαζε, μ' ὅλον τοῦτο ἠδυνήθη νὰ διαρρήξῃ τὰ ὅρια τὰ περιορίζοντα τὴν ναυτικὴν τέχνην σχεδὸν ἐντὸς τῶν στενῶν τῆς Εὐρώπης ὁρίων· καὶ διὰ τούτου ἤνοιξε καὶ ἐξομάλυνε τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἀπογόνους βασιλεῖς τῆς γενεᾶς του, καὶ εἰς τοὺς τῆς ἰδίας αὐτοῦ γενναιότητος κληρονόμους, πρῶτον μὲν εἰς τὰς ἀνακαλύψεις, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀκολούθως εἰς τὴν τῆς Ἀσίας κατάρτησιν. Ὄθεν καὶ μετὰ τὸν θάνατον, δικαίως ἀποδίδεται αὐτῷ ἡ ἀξία τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἡ ὠφέλεια τῶν κερδῶν, δι' ὧν τὸ Πορτογαλικὸν ἔθνος ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐξηκολούθησεν ἀείποτε περισσότερο ν' αὐξάνῃ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλείου του, καὶ νὰ ἐπικτείνῃ τὴν τοῦ ὀνόματός του δόξαν. Οἱ πρῶτοι στοχασμοί, οἱ παραινύσαντες εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν τὸν Δὸν Ἀρόγιον ἠγέρθησαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κεῦτης, πόλεως τῶν Μαύρων ἀντικρῦ τοῦ Γιβραλτάρ, κυριευθείσης διὰ τῶν ὄπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως Δὸν Ἰωάννου πατρός του κατὰ τὸ 1415 ἔτος. Διότι καὶ ἐκεῖνος ποιήσας ἐκεῖ ὡς νέος πολὺ ἄνδρσιος δι' ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ πατρός του ἔργα ἀξιολογούμενα ἐν καιρῷ πολέμου, συνέλαβεν εὐγενῆ ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ταπεινώσῃ, ὅσον ἠδύνατο, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ νὰ κατασυντρίψῃ τὴν ἰσχὴν τῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐχθρῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ εἰς τὴν Ἀφρικὴν διάβασις κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐν καιρῷ πολέμου ἀπῆται περισσότερο τοῦ ὅ,τι ἐκεῖνος μόνος δὲν ἠδύνατο, προσήλωσε τοὺς στοχασμοὺς πρὸς τὴν θαλασσοπορίαν, καὶ ἐὰν ἤθελε δυνήθῃ, πρὸς τὴν ἀπόκτησιν βασιλείου τινός, ἢ, τοῦλάχιστον λιμένος ἐν ταῖς Ἰνδιαις.—Πολλῶ μᾶλλον, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τοιοῦτου αὐτοῦ σκοποῦ ἠδύνατο δικαίως νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς θησαυροὺς τοῦ τάγματος τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ συστηθέντος πρὸς καταστροφὴν τῶν Μαύρων ὑπὸ τοῦ βασιλέως **D. Dionigi** τρίτου αὐτοῦ πάππου, οὗτινος τάγματος αὐτὸς ἦν ἀρχηγός. Οὕτως ἀποφασίσας καθ' ἑαυτὸν, κατεγίνετο ἐπιμελῶς εἰς τὴν μελέτην τῆς Γεωγραφίας· μήτε ἤρχετο εἰς τὴν Πορτογαλίαν βάρβαρος ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, παρὰ τοῦ ὁποίου νὰ μὴ ἐλάμβανε πληροφορίας ἐπιμελῶς περὶ τῶν παραθαλασσίων, ἀκρωτηρίων, λιμένων τῶν παραλίων τόπων ἐκείνων τῶν βασιλείων· καὶ βεβαιοῦντες αὐτὸν ἀπαξάπαντες ὁμοφώνως περὶ τῆς μὴ διακοπτομένης

σειρᾶς, ἣν ἀποτελεῖ τὸ παραθαλάσσιον τῆς Βαρβαρίας ἐξω τοῦ γενοῦ ἕως ἐκεῖ ὅπου ἐκκλίνει πρὸς τὴν Γουινεάν, ὅπερ ὅλον ἐκτείνεται κατὰ μῆκος πρὸς Μεσημβρίαν· ἐκεῖνος ἵνα κάλλιον ἐπιτύχῃ τῆς ἐπιχειρήσεως τοιαύτης ἀξιολόγου ὑποθέσεως, ἐξελέξατο ὡς κατοικίαν τοῦ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Σάγγρες, κείμενον ἐν τῷ τῆς Ἀλγάρβης βασιλείῳ, οὐχὶ περισσότερο τεσσάρων μιλίων ἀπέχοντα τοῦ ἱεροῦ Ἀκρωτηρίου, ἢ, ὡς μετέπειτα ἐκλήθη, τοῦ Ἁγίου Βικεντίου, τόπον καταλληλότατον εἰς σπουδὰς καὶ εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἐξαποστολὴν πλοίων πρὸς τὰ ἐξω τῆς Ἀφρικῆς.

Ἠδύκησε δὲ ὁ Θεὸς, ὁ εἰς τοῦτο παρακινῶν αὐτὸν ἐσωτερικῶς, νὰ τῷ δώσῃ ἐξ ἀρχῆς, ἐκτὸς ἐκείνου, ὅπερ ἐζήτηι, μεγάλην τινὰ ἀνταμοιβὴν τῆς ἀξίας τῶν ἐπιθυμιῶν του, προσφέρων αὐτῷ ὡς ἐνεχυρον τοῦ μέλλοντος, δύο νήσους ἕως τότε μὴ ζητηθείσας μὴδὲ ἀνακαλυφθείσας. Συνέβη δὲ τοῦτο κατὰ τὸ (ἔτος) 1420, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐξαπέστειλε τὸν Ἰωάννην Γονζάλην Ζάρκον καὶ τὸν Τρίσταν Βάτς μετὰ δύο ταχυπλόων ἰσιοφόρων, καλῶς ἐφωδιασμένων διὰ τὴν τῶν πέραν τοῦ Μαρόκκου παραθαλασσίαν ἀνακάλυψιν· καὶ οὗτοι ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ γραφῶσι πρὸς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Φέζ, ἠγέρθη ὀρμητικῆ τις τρικυμία, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ βυθισθῶσι· καὶ μὴ ὄντες ἐν καταστάσει ν' ἀντισταθῶσι, ἀφέθησαν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῆς προχωροῦντες ἀείποτε περισσότερο πρὸς τὸ βαθὺ πέλαγος, ὅπου ἡ τρικυμία καὶ ὁ ἄνεμος τοὺς ἐσπρωξάν πρὸς τινὰ νῆσον ἕως τότε ἀγνωστον, κειμένην ὑπὸ τὸν Μεσημβρινὸν τῶν Καναρίων Νήσων πρὸς τὸ βορειότερον μέρος, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν οὗτοι Ἅγιον λιμένα, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἀπέφυγον τὴν ναυαγίαν καὶ διεσώθησαν ἐκ τῆς τρικυμίας.—Ἀκολούθως, γαληνιασάσης τῆς θαλάσσης, ἐφοδιάσαντες ἐκ νέου καὶ συσκευάσαντες τὰ πλοῖα, ἀπεφάσισαν νὰ πλεύσωσι πλέον ἐμπρὸς, καὶ ν' ἀναγνωρίσωσι ἄλλην τινὰ μεγαλειτέραν νῆσον, οὐχὶ πολὺ μακρὰν οὔσαν ἀπ' ἐκεῖ· καὶ, ἐπειδὴ ἦτο κατάφυτος ἐκ πυκνοτάτων δασέων, ὠνόμασαν αὐτὴν Μαδέραν, ἧτοι ζύλογον. Καθ' ἣν ἀνακάλυψιν ὁ Γονζάλης εὐρεθεὶς τυχαίως ἐμπροσθεν ἄκρας τινός σκοπέλου προχωροῦντος ἐκεῖ πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπου νῦν ἐστὶν ἡ Φουνικάλη, ἐκεῖ δὲ ἰδὼν εὐρύχωρόν τι σπήλαιον τεθολωμένον ἐν εἰδει καμάρας, καταφύγιον θαλασσίων λύκων, ἐκεῖ συναθροισμένων ἵνα παίζωσι, ἐκ τούτου προσέθηκεν εἰς τὸ κύριον οἰκογενειακὸν τὸ ἐπώνυμον «Γονζάλης τῆς Καμάρας»· τὸ ὁποῖον οἱ ἀπόγονοι τῆς γενεᾶς του, κύριοι περιβλέπτου εὐγενείας, ὡς κληρονομίαν τιμῆς εἰσέτι διατηροῦσιν. Ἀμφότεραι δὲ αὗται αἱ νῆσοι προσηρτήθησαν τῷ διαδήματι τῆς Πορτογαλλίας μετ' ἐκείνης τῆς μεγάλης ὠφελείας, ἣν ἤρ-

χισεν εὐθύ· νὰ δίδῃ ἡ Μαδέρα, κατακαέντων τῶν καλυπτόντων αὐτὴν ἀνωφελῶς δισείων, καὶ καλλιεργηθείσης τῆς γῆς πρὸς φύτευσιν ζαχαροκαλάμων. Ἐμψυχωθεὶς ὁ βασιλόπαις διὰ τοιοῦτου ἐνεχύρου τῆς ὑπερασπίσεως τῆς θείας Προνοίας, δὲν ἔπαυσεν ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη τοῦ νὰ ἐπασχολῇ νέα πλοῖα πρὸς ἀνακάλυψιν, ἕως οὗ κατὰ τὸ 1433 προσδιωρίσθη ὁ *Egidio Anes*, ἡ, ὡς οἱ Πορτογάλλοι τὸν καλοῦσι, *Gileanes*, γεννηθεὶς ἐν τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ «*Lagos*», πλοίαρχος καὶ ναύκληρος, ἔμπειρος καὶ τολμηρὸς. Καλῶς δὲ τὸ ἀπέδειξεν τὰ συμβάντα, ἐπειδὴ αὐτὸς διαβάς τὸ τρομερὸν Ἀκρωτήριον *Nór* καὶ προχωρήσας περισσότερον τῶν 180 μιλίων, ἔφθασεν εἰς τι ἄλλο, ὅπερ καὶ ὠνόμασε κατὰ τὴν γλῶσσάν του Ἀκρωτήριον τοῦ Βοϊαδόρου, ἰσοδυναμοῦντος τῷ, στρεφομένῳ, ἕνεκα τῶν πολλῶν περιελιγμῶν, οὓς τινὰς ἔχει ὅπου ἡ ἀκτὴ ἐκκλίνει καὶ στρέφεται εἰς διαφόρους κόλπους. Ἐκεῖ ἐστάθη ἐκεῖνος, μήτε, ὅσον καὶ ἂν ἦτο εὐτολμος, ἐτόλμησε νὰ προχωρήσῃ περισσότερον. Ἐπειδὴ μὴ συνειδημένοι νὰ προχωρῶσιν εἰς μεγάλα πελάγη, μηδὲ ἔχοντες τὸ ναυτικὸν ἀστrolάβιον ἵνα ὀδηγῶνται διὰ τοῦ ὕψους τοῦ Ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων, ἐπροχωροῦν πάντοτε κατὰ τὰς ἀκτὰς, πλέοντες ἀείποτε πλησίον τοῦ παραθαλασίου· καὶ ἐκεῖ, εἰς τὸ Ἀκρωτήριον τοῦ Βοϊαδόρου, ὅπου ἄκρα τὰς εἴκοσι μιλίων προχωρεῖ εἰς τὴν θάλασσαν, ἀπῆντησαν τοιοῦτον ἀναβρασμὸν ὑδάτων μετὰ ἐπιπέδων κυμάτων καὶ τεταραγμένων ὡς ἐν καιρῷ τρικυμίας, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν νὰ προχωρήσωσι φόβου ἕνεκα μὴ βυθισθῶσιν. Ἡ προήρχετο τοῦτο ἕνεκα ὀλίγου βάρους ἐκεῖ ὑπάρχοντος, ἢ ἕνεκα συναντήσεως ὀρμητικωτάτου τινὸς ρεύματος προχωροῦντος πρὸς τὸν Δίβα, (γαρμηπὴν), ἢ ἕνεκα τῆς συνθλίψεως τῶν θαλασσῶν, αἵτινες σπρωχνόμεναι συντρίβονται καὶ ὑψόνοῦσι κύματα, ἢ, ὡς ἄλλος τις γράφει, ἕνεκα τοῦ Ζεφύρου τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐκεῖ κατ' ἔκτασιν· ἐπὶ τέλους ἦτο ἐκεῖ πλημμύρα τόσον κινδυνώδης, ὥστε ὁ Γιλεάνης ἀπελπισθεὶς καὶ πλήρης τρόμου ἐστράφη, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πορτογαλίαν. Μετὰ ταῦτα ἡ θαλασσοπορία ἔπαυσε διὰ παρεμβολῆς ἐτῶν τινῶν, ἕως οὗ ὁ Θεὸς, (καθότι αὕτη ἀπέβαινε πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δόξης του), διήγειρε νέας παρορμήσεις ἐν τῇ τοῦ βασιλόπαιδος καρδίᾳ· καὶ ἀναφέρουσιν ὅτι τὸν ἤλεγε δι' ὀράματος, ἐπειδὴ τόσον παρημέλει τοῦ ἔργου ἐκείνου, καὶ τὸν ἐνεψύχωσε νὰ λάβῃ τόλμην καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἡδὴ διακοπίσαν ἐπιχείρησιν· ὅπερ καὶ ἐξεπλήρωσεν εὐθὺς ἐξαπορείλας κατὰ τὸ ἔτος 1443 τὸν *Tristan Nugnes* ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Γιλεάνου, ἀλλὰ μετ' ἐκβάσεως εὐτυχεστέρως, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος ἔπλευσε προσεῖ μετὰ φρονιμωτέρας προφυλάξεως, πλείων ὀπωσῶν ἐνδότερον εἰς

τὴν θάλασσαν ἔξω τῶν τοῦ Βοϊαδόρου κινδύνων, ἕως οὗ ν' ἀνακάλυψῃ Ἀκρωτήριόν τι νέον, ὅπερ καὶ ἐκάλεισεν ἐκ τοῦ χρώματος, τὸ ὅποιον μακρόθεν ἐδείκνυεν, Ἀκρωτήριον Λευκόν. Ἀκολούθως μετὰ δύο ἔτη ὁ *Dionigi Fernandes* διέβη πέραν τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου φθάσας ἀντικρὺ τῆς τελευταίας τῶν Γοργάδων νήσων, κειμένων κατὰ τὴν δεκάτην τετάρτην μοῖραν τοῦ βορείου ὕψους. Ἐπὶ τέλους ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου *della Siera Leona*, ὅπερ ἐστὶ μακρὰ σειρά ὄρεων προχωρούντων πρὸς τὴν θάλασσαν πλησίον τῶν ὀρίων τῆς Γουίνεας, ἐξ μοίρας πλείον ἐμπρὸς τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου. Ἐκεῖ δὲ ἔλαβον τέλος αἱ ἀνακαλύψεις αἱ ὑπὸ τοῦ βασιλόπαιδος διενεργηθεῖσαι ἐν τῷ διαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν, ὅτινα ἐκάλεισεν ὁ Θεὸς κατὰ τὸ ἔτος 1460, ἵνα λάβῃ ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐνδόξων αὐτοῦ θαλασσοποριῶν. Πρίγκιψ ἀρετῶν ἐξαιρέτων καὶ μνήμης ἀθανάτου, ἄξιος τοῦ περιφύμου ἐκείνου ῥητοῦ, ὅπερ ἀπὸ τῆς τρυφερωτέρας αὐτοῦ ἡλικίας ἀπέκτησεν ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ οἱ τε πλοίαρχοι καὶ ναύκληροί του συνείχιζον νὰ τὸ ἐγγαράττωσιν ἐπὶ τε τῶν λίθων καὶ τῶν φλοιῶν τῶν δένδρων, ὅπου ἐφθνον ν' ἀναγνωρίζωσι νέους τόπους· ἦτο δὲ «*Νοῦς τοῦ εὖ πράττειν*» «*Talento di ben fare*».—Διεδόθη γὰρ ἡ γνώμη ὅτι ὡσπερ ἐγεννήθη παρθένο, τοιοῦτος καὶ ἀπέθανε, μὴ θελήσας νὰ γείνη πατὴρ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, ἢ προσαρτῶν εὐτυχεστέρως τῷ Χριστῷ, ἐὰν ἠδύνατο, ἤμισυν κόσμον ψυχῶν, δίδων αὐταῖς τὸ μέσον, δι' οὗ νὰ ζήσωσιν ἀθανάτως μακάριαι, ὅπερ καὶ ἐστάθη ὁ πρῶτιστος αὐτοῦ σκοπός, ἕνεκα τοῦ ὁποῦ παρακινήθη νὰ τὰς ἀναζητήσῃ. (Ἀκολουθεῖ.)

Περὶ Ἀνατροπῆς τῶν Ἀθηναίων.

(Συνέχεια).

§ γ'. Ὁ πατὴρ ἔχει δικαίωμα νὰ χαρίζῃ τὴν ζωὴν εἰς τὰ παιδιὰ του, ἢ νὰ τὰ καταδικάζῃ εἰς θάνατον. Ὅταν γεννῶνται, τὰ ἐκθέτουσιν εἰς τοὺς πόδας του, ἂν τὰ λάβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἐκφεύγουσιν τὸν κίνδυνον. Ὅταν δὲ ἦναι πολλὰ πλούσιος, διὰ νὰ τὰ ἀνατρέφῃ, ἢ ἀπελπίζεται, ἀπὸ τοῦ νὰ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ εἰς αὐτὰ κάποια ἐλαττώματα τῆς δυσμορφίας τοῦ σώματος, ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τότε τρέχουσι, νὰ τὰ ρίψωσι μακρὰν, ἢ νὰ σηκώσωσιν ἀπ' αὐτὰ τὴν ζωὴν. Εἰς τὰς Θέβας, οἱ νόμοι ἐμποδίζουσιν αὐτὴν τὴν βαρβαρότητα. Εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα, ἢ τὴν ἐπικυροῦσιν, ἢ τὴν ἀνέχονται. Τινὲς φιλόσοφοι τὴν ἐγκρίνουσιν, ἄλλοι δὲ,

εἰς τοὺς ὁποίους αὐστηρότεροι ἠθικοὶ ἀντιλέγουσιν, ἐπιφέρουσιν, ὅτι, μήτηρ, περιστευρισμένη ἤδη ἀπὸ γενεᾶν πολυάριθμον, ἔχει τὴν ἐξουσίαν, νὰ διαφθεῖρῃ τὸ βρέφος, ὅπου φέρει εἰς τὴν γαστέρα της. Διὰ τί ἔθνη πεφωτισμένα, καὶ αἰσθητικὰ βλάπτουσι τόσο τὴν φύσιν; Τοῦτο συμβαίνει, δι' ὅτι παρ' αὐτοῖς ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν ὧν διωρισμένος παρὰ τῆς ἰδίας νομοδοτικῆς διαταγῆς, δὲν ἔχουσι κἀνένα ζῆλον, νὰ αὐξάνωσι τὴν πληθύν, καὶ προσέτι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς κάθε πολίτης εἶναι στρατιώτης, ἡ πατρίς δὲν λαμβάνει κἀμμίαν φροντίδα δι' ἄνθρωπον, ὅστις εἰς αὐτὴν μὲν δὲν ἤθελεν ἦναι ποτὲ ἐπωφελῆς, ἡ δὲ, εἰς αὐτὸν ἤθελεν ἦναι ἀναγκαία πάντοτε.

§ δ'. Ἐπλυναν τὸ παιδίον μὲ νερὸν χλιαρὸν, καθὼς συμβουλεύει ὁ Ἱπποκράτης. Ἄν ἦτον εἰς τὰ ὀνομαζόμενα παρὰ τῶν Ἑλλήνων βάρβαρα ἔθνη, ἤθελον τὸ βουτᾶ συχνάκις εἰς κἀνένα παγωμένον ποταμὸν, διὰ νὰ προξενῇ εἰς τὸ σῶμά του μεγάλην δύναμιν. Μετὰ ταῦτα τὸ ἔβαλον εἰς ἓν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ λίχνα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται, διὰ νὰ διακρίνωσι τὸν σίτον ἀπὸ τὰ ἄχυρα. Τοῦτο εἶναι προμάντευμα μεγάλης εὐτυχίας, ἢ πολυαριθμοῦ ὀψιγονίας. Ἄλλοτε ἢ λαμπροτέρα ἀξίς δὲν ἐξήρει κἀμμίαν μητέρα ἀπὸ τὸ χρέος, νὰ τρέφῃ τὸ ἴδιόν της παιδίον, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπαναπαύεται ἀπ' αὐτὸ τὸ ἱερὸν χρέος εἰς μίαν δούλην. Μὲ ὅλον τοῦτο, διὰ νὰ διορθώσωσι τὴν δυσφημίαν τῆς γεννησέως της, τὴν εἰκειοῦσι μὲ τὴν γενεάν τους, καὶ αἱ περισσότεραι τῶν τροφῶν ἀποβαίνουσι φίλαι, ἢ ἐπιστήθιοι τῶν, ὅσων ἀνέθρεψαν, θυγατέρων. Ἐπειδὴ αἱ τροφοὶ τῆς Λακεδαιμόνος εἶναι εἰς τὴν Ἑλλάδα διασημόταται, ὁ Ἀπολλόδωρος ἔστειλε, καὶ ἤγαγε μίαν ἀπὸ αὐτάς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεχείρισε τὸν υἱὸν του. Αὐτὴ δὲ, ἀφ' οὗ τὸν ἐδέχθη, πολλὰ ἐφυλάττετο ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν σπαργανῶνῃ, μήτε νὰ δεσμεύῃ τὰ μέλη του μὲ μηχανάς, τὰς ὁποίας, εἰς πολλοὺς τόπους μεταχειρίζονται, καὶ οὐσας μὲ τὴν φύσιν πολλάκις ἐναντίας. Διὰ νὰ συνειθίζῃ τὸ παιδίον εἰς ψύχραν πρόωρα, εὐχαριστεῖτο νὰ τὸ σκεπάζῃ μὲ ἐλαφρότατα ἐνδύματα· πράξις, συστημένη ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους, καὶ οὐσας εἰς χρῆσιν παρὰ τοῖς Κελτοῖς. Τοῦτο εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ ἔθνη ἔτι, τὰ ὁποῖα οἱ Ἕλληνες καλοῦσι βάρβαρα. Ἡ πέμπτη ἡμέρα διωρίσθη, νὰ καθάρωσι τὸ παιδίον. Τὸ ἐπῆρε μία γυνὴ εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ, συνοδευομένη μὲ ὅλους τοὺς οἰκιακοὺς, ἔτρεχε μὲ πολλὰς ἐπαναλήψεις περὶ τὴν φωτίαν, ἢ ὁποία ἔκαειν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐπειδὴ πολλὰ παιδία κατ' ἀρχὰς ἀποθνήσκουσιν ἀπὸ σπασμοῦς μετὰ τὴν γέννησίν των, προσμένουσι τὴν ἐβδόμην, καὶ ἐνίστε τὴν δεκάτην ἡμέραν, διὰ νὰ τῷ δώσωσιν ὄνομα· ὁ Ἀπολλόδωρος, συγκαλέσας τοὺς ἰδίους, καὶ τῆς γυναικὸς του συγγενεῖς, καὶ φίλους,

εἶπεν, ἐπὶ παρουσίᾳ των, ὅτι ἐδίδεν εἰς τὸν υἱὸν του τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του Λύσιδος· ἐπειδὴ, κατὰ τὴν συνήθειαν, ὁ πρωτότοκος μιᾶς γενεᾶς φέρει τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του. Ἡ τελετὴ αὐτὴ συναδεύθη μὲ θυσίαν, καὶ σιμπόσιον. Ἀπὸ αὐτὴν προηγήθη, ἡμέρας τινάς, ἱερωτέρα τις τελετὴ, δηλ. ἡ μῦσις· τῶν μυστηρίων τῆς Ἐλευσίως. Οἱ Ἀθηναῖοι, πεπληροφορημένοι, ὅτι προξενεῖ μεγάλας ὀφελείας μετὰ θάνατον, σπουδάζουσι νὰ καθυποβάλλωσιν εἰς αὐτὴν τὰ παιδία των. Τὴν τεσσαρακοστὴν, ἢ ἑπταχάρης ἡγήθη ἀπὸ τὰ ἐπιλόγια της. Αὐτὴ ἐχρημάτισεν ἡμέρα ἑόρτιος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀπολλοδώρου.

§ ε'. Ἡ συζυγία αὕτη, ἀφ' οὗ ἐδέχθη ἀπὸ τοὺς φίλους της νέα προσταθείας τεκμήρια, κατέβαλλε πᾶσαν φροντίδα εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ της. Πρώτην ἐπιμέλειαν ἔλαβε, νὰ καταστήσῃ εἰς αὐτὸν ἐξὶν ἰσχυράν, καὶ νὰ ἐκλέξῃ, ἀφ' ὅλας τὰς ἐν χρῆσει πράξεις, τὰς ἀρμοδιωτέρας εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς φύσεως, καὶ εἰς τὰ φῶτα τῆς φιλοσοφίας. Ἡ Δειδάμια, οὕτως ὀνομάζετο ἡ τροφὸς, ἢ ἀνατροφὸς, ἤκουε τὰς συμβουλὰς της, καὶ τὰς ἐτελειοποιεῖ ἢ ἰδίᾳ μὲ τὴν πείραν της. Εἰς τοὺς πρώτους πέντε χρόνους τῆς νηπιότητος, τὸ βλάστημα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος αὐξάνει τόσο ὀγλίγωρα, ὥστε, κατὰ τὴν γνώμην φυσικῶν τινῶν, δὲν αὐξάνει διπλασίως εἰς ὕψος κατὰ τοὺς ἀκολουθῶνς εἴκοσι χρόνους. Τότε ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολλῆν τροφήν, καὶ ἀσκήσιν ἢ φύσιν τὸ κινεῖ διὰ τινος μυστικῆς ἀννησυχίας, καὶ αἱ τροφοὶ πολλάκις εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ τὸ κινῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας των, καὶ νὰ κλινοῦσιν ἡσύχως τὸν μυελὸν του μὲ εὐφρόσυνα, καὶ μελωδικὰ ἄσματα. Φαίνεται, ὅτι μακρὰ τις ἐξίς τὰς ὠδήγησε, νὰ θεωρῶσι τὴν μουσικὴν, καὶ ὄρχησιν, ὡς πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀνατροφῆς μας. Αὐταὶ αἱ κινήσεις εὐκολύνουσι τὴν γώνευσιν, προμηθεύουσιν ὕπνον ἴσυχον, καὶ διασκορπίζουσι τοὺς αἰφνιδίου φόβους, τοὺς ὁποίους τὰ ἐξωτερικὰ αἰσθητὰ προξενοῦσιν εἰς τὰ ἀδύνατα ὄργανα. Ἀφ' οὗ τὸ βρέφος ἤλθεν εἰς βαθμὸν, νὰ στέκηται εἰς τοὺς πόδας του, ἡ Δειδάμια τὸ ὠδήγει εἰς περίπατον, ἐτοίμη πάντοτε νὰ τῷ ὀρέξῃ χεῖρα βοηθείας. Μετὰ ταῦτα τὴν εἶδον, ὅτι ἔβλεπεν εἰς τὰς χεῖράς του μικρὰ ὄργανα, τῶν ὁποίων ὁ κρότος ἐδύνατο νὰ τὸ καθυδύνη, ἢ νὰ ἔλκῃ τὴν προσοχὴν του. Περιστασις, τὴν ὁποίαν οὐδὲ νὰ ἀναφέρω ἤθελον, ἂν τὸ εὐχρηστότερον ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὄργανα δὲν ἦτον ἐφεύρεμα τοῦ διασημοῦ φιλοσόφου Ἀρχύτου, ὁ ὁποῖος συνέγραψε περὶ τῆς φύσεως τοῦ παντός, καὶ κατεγίνετο εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδίων.

§ ς'. Φροντίδες μετ' ὀλίγον χρεωδέστεραι ἀπησχόλουν τὴν Δειδάμιαν, καὶ τέλη ἰδιαίτερα τὴν ἐμάκρυνον ἀπὸ τοὺς συνειθετέρους κληνίας. Συνειθίζε τὸν ἀναθρεπτόν της νὰ δεχθῆται ἀδικήτως τὰς προ-

σφερομένας εἰς αὐτὸν τροφάς. Ποτὲ δὲν μεταχειρίζετο τὴν βίαν, διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὰ δάκρυά του· καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμνεν, ὄχι, ὅτι, κατὰ τὸ παράδειγμα φιλοσόφων τινῶν, τὰ ἐθεώρει, ὡς εἶδος ἐπωφελοῦς εἰς τὰ παιδία ἀσκήσεως, ἀλλ' ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν ὠφελιμώτερον, νὰ τὰ ἐμποδίζωσιν, ὅταν γνωρίζωσι τὴν αἰτίαν, καὶ νὰ τὰ ἀφίνωσι νὰ τρέχωσιν, ὅταν τὴν ἀγνοῶσιν. Οὕτω τὸ παιδίον ἔπαυεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὰ ἐκχέῃ, ἀφ' οὗ μὲ τὰ σχήματά του ἐδύνατο νὰ ἐκφράζῃ τὰς ἀνάγκας του. Πρὸ πάντων ἦτον προσεκτικὴ εἰς τὰς πρώτας ἀντιλήψεις, τὰς ὁποίας ἐδέχετο· ἀντιλήψεις ἐνίοτε τόσοσιν ἰσχυραί, καὶ ἐπίμονοι, ὡς ἐμένουσιν ἐφ' ὄρου ζωῆς εἰς τὸν χαρακτῆρα τὰ ἴχνη των. Τῆ ἀληθείᾳ, δύσκολον εἶναι, ὅταν μία ψυχὴ, κατὰ τὴν νηπιότητά της, ἀδιακόπως ταράττεται ἀπὸ μάταια φόβητρα, νὰ μὴ ἀποβῆ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπιδεικτικὴ τῆς ἀνανδρίας, τῆς ὁποίας ἐδέχθη τὴν πρωτοπειρίαν. Ἡ Δειδάμια ἐμάκρυνεν ἀπὸ τὸν ἀναθρεπτόν της ὅλα τὰ αἷτια τοῦ φόβου, ἀντὶ νὰ τὰ πολλαπλασιάσῃ μὲ ἀπειλάς, καὶ κτυπήματα. Μίαν ἡμέραν, τὴν εἶδον, πόσον ἠγανάκτησε, δι' ὅτι μήτηρ τις εἶπεν εἰς τὸν υἱόν της, ὅτι, πρὸς τιμωρίαν τῶν ψευσμάτων του, εἶχε φλυκταίνας εἰς τὸ πρόσωπον. Καὶ ἐπειδὴ τῆ εἶπον, ὅτι οἱ Σκυθαὶ μεταχειρίζονται ἐπιτηδεῖως τὰ ὄπλα καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας, παρετήρησα μετ' ὀλίγον, ὅτι ὁ νεὸς της ἀναθρεπτός ὑπηρετεῖτο ἀδιαφόρως καὶ μὲ τὴν μίαν, καὶ ἄλλην χεῖρα. (Ἀκολουθεῖ.)

ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΝ ΜΗΝΑ.

Εἰς τοὺς 1327 τὸν Ἰούλιον μῆνα.—Ὁ Ἄρβεργετίνος, υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου Μαμφρέδου, Κύριος τῆς Φαίντσης, ἐπαναστάτησε καὶ ἀφῆρσε τὴν εὐγένειαν τῆς πόλεως ἐκείνης τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, τοὺς ἐξωστράκισε, καὶ ἔγινεν αὐτὸς ἀρχηγός. Ἀπέδειξε δὲ ὅτι δὲν ἐμακρύνετο τοῦ γένους, τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς τύχης τοῦ Ἀλβερικοῦ θεοῦ του, ὅστις εἰς ἓν συμπόσιόν του ἐφόνευσε τοὺς συντρόφους του· καὶ ὁ Φραγκίσκος Μαμφρέδης, ὅστις ἦτο συμμέτοχος, ἔλαβεν εἰς μέρος ἀνταμοιβὴν τοῦ λεχθέντος κακουργήματος ἀπὸ τὸν υἱόν του.

Εἰς τοὺς 1708 τὸν Ἰούλιον μῆνα.—Ὁ Πρίγκιψ Εὐγένιος τῆς Σαβογίας, καὶ ὁ Δουξ τοῦ Μαρλβορούγκ, ἔφερον τὴν μεγαλοτάτην νίκην εἰς τοὺς Γάλλους τοῦ Οὐδεουάρδου, εἰς τὴν Σκάλδαν.

Εἰς τοὺς 1771 τὸν Ἰούλιον μῆνα.—Ὁ Καπετὰν Κώκ, φθάνει εἰς τὸ Πορτομαθὲ ἐπὶ τοῦ πλοίου Ἐνδούργγ, ἐπιστρέφων ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν περιφέρειαν τοῦ κόσμου.